

mento contrariae partis adductis, quoniam grauamen est causa appellacionis, quo per reuocationem cessante, cessat appellacionis effectus, textus in d. c. cum cessante de appella. cap. si à iudice de appell. libro 6. Philipp. Franc. Abb. & ceteri communiter in d. cap. cum cessante. Tiraq. in tractatu causa cessante numero 41. & Doctorum caterua adducta ad primam conclusionem huius capituli, &

88 etiam ad secundam, ita vt de cetero liberè potest iudex à quo in causa procedere, vt latè ibi diximus, adeò vt omnia gesta per iudicem interim impetratum vigore appellacionis prædictæ reddantur nulla, repositio-
90 ne grauaminis subsuecra, vt post alios Nicolaus Boërius decis. 256. post princ. Lancelot. de attent. 2. part. cap. 12. limit. 1. à numero 5. cum sequentibus. Sigismundus Escacia de appellat. questione 17. numero 30. quæ doctrina procedit, tam in appellante quàm in ap-
89 pellato intimante decretum. Hanc tamen resolutionem limitandam esse opinor, vt procedat, quando iudex à quo reposuit vir-
90 tute decreti antequam sibi sit superioris in-
90 hibitio intimata, fecus autem erit quando inhibitio præcessit reuocationem grauaminis, quoniam cum per inhibitionem tollatur iudici à quo facultas, & potentia à iure concessa reponendi, interlocutoriam appellatam, & reassumendi iurisdictionem, secundum Lancelot. Conrad. de pretore §. 2. de officio pretor. in caus. ciuil. in cap. decentia limit. 6. num. 16. Lanfranc. decis. 459. incipit appellacionem. Lancelot. de attent. 2. p. cap. 12. limit. 1. numero 21. & alios quos citauimus sub secunda conclusione, numero 42. vers. insuper postquam iudex ad quem inhibuerit, & cum limitationibus, & declarationibus ibi positis, iam igitur non est in sua facultate alterum ex alternatiuis decreti eligere, cum
91 vnum ex eis iam sit sublatum, & sic è decreto etiam tollitur illa facultas & conditio, quoniam cum sit iudici ablata iurisdictione, nullo modo potest ea vti, cum illa supponatur, vt vterius queat iudex in causa procedere, cui iam locus non est propter inhibitionem.

Alterum autem ex alternatiuis positus in decreto Senatus, nempe: y no lo hagendo otorgue y reponga, &c. ex ipso decreto remanet, cui præcisè obtemperare debet, & implere iudex ecclesiasticus, tunc quoniam cum supponatur appellatio legitima, ei debet deferri, (sublata maximè iusta iudicis inhibitione) & attentata post eam reponenda ad faciliorem causæ expeditionem, iuxta cap. cum teneamur de appellat. tunc etiam quoniam perempta vna re ex alternatiuè debitis, remanet obligatio in alia. & illa tenetur

præcisè adimplere, textus est in l. Stichum aut Pamphilum. ff. de solutio. textus in l. non vique ff. de eo quod certo loco. text. in l. cum his ff. de conditio. indebiti. text. in l. statuliberum §. Stichum aut Pamphilum. ff. de legatis 2. & idem disponit l. 23. tit. 11. p. 5. latè post alios Anton. Gomez tomo 2. vari. c. 111. à n. 40.

Vnum tamen iudex ecclesiasticus attendat attentè: vt huiusmodi repositio virtute decreti Senatus facta, suos tollendæ appellacionis effectus operetur, licet aliàs ipsi videatur, vt illud decreuerit Senatus in casu, quo aliàs iudici repositio permiffa non sit, secundum ea quæ diximus supra in conclusione prima & secunda, quibus casus retuli, quoniam ad se non pertinet illud inquirere, sed huic est tantum omnino parere, maximè quoniam cum Senatus post actorem inspectionem ita decreuerit conditionaliter, nemini dubium esse poterit præuidisse omnes difficultates, cognouisseque, sic posse licitè expediri. Illud obiter tamen meminere quoque, quòd in iis casibus, in quibus appellans potest tacitè appellacioni suæ renuntiare, secundum ea quæ latè per ampliationes & limitationes tractant Doctores in
96 cap. gratum de officio delegati & cap. sollicitudinem de appellat. in l. ad solutionem C. de appellat. exactissimè per Anton. Gabriel. communium conclus. lib. 2. tit. de appellat. concl. 2. per totam. & Escaciam de appellat. quest. 17. limit. 2. à numero 12. cum sequentibus. iis etiam poterit eius procurator; nam licet, si procurator non possit expressè appellacioni renuntiare, scribunt Bald. in l. fin. §. fin. n. 7. C. de temp. appellat. Philippus Franc. in cap. ex ratione 8. num. 42. & Cardin. Alexand. num. 18. de appellat. idem Franc. in cap. Nicolao 64. quest. 7. sub n. 13. & iterum in cap. interposita 70. §. ille denique quest. 6. num. 9. de appell. Vrsill. in adnotat. ad Afflic. decis. 78. in causa Firmani. sub num. 9. Cassiodor. post Felin. decis. 3. sæpè contingit sub num. 2. de re script. etiam ipsam appellacionem ipse procurator interposuisset, Philipp. Franc. loco proxime citato. & etiam si sit effectus dominus litis, Fran. in d. §. ille denique n. 9. quod etiam extenditur ad prælatos ecclesiasticos, qui habet medium inter procuratorem simplicem, & dominum, quia nec ipsi possunt expressè appellacioni renuntiare, ita tenet Bald. in leg. fin. §. fin. sub numero 7. versic. sed nunquid Procurator C. de temp. appellat. quem referens sequitur Franc. in dict. cap. ex ratione sub numero 24. & in cap. interposita 70. §. ille denique questione 6. numero 9. de appell. Escacia de appell. quest. 17. limit. 2. num. 89. & supra qui numero 88. hoc extendit etiam ad Syndicos, vt nec possint expressè appellacioni
98 renuntiare,

renuntiare, quia est donare, ita Ruginell. in tractatu de appellat. §. 9. gloss. 1. cap. 1. numero 13. versiculo Syndicus.
99 Omnes igitur huiusmodi procuratores & administratores requirunt speciale mandatum ad expressè renuntiandum. Mohe. decis. 3. aliàs 89. contra capitulum versus finem de appell. & per Cardin. Alexand. ita tenet Escacia vbi proxime sub numero 90. vbi inter alias limitationes, hæc adnectit in vers. quartus casus est, quòd ex noua, & magna, & iusta causa, quæ sit talis, quæ verisimiliter dominus renuntiare, poterit etiam expressè appellacioni renuntiare, tenet etiam Cardin. Alexand. in cap. ex ratione 8. sub n. 18. versicul. ex prædictis de appellat. Philipp. Franc. in d. cap. interposita 70. §. ille denique quest. 6. num. 9. in fin. de appellat.

Generaliter tamen tacitè potest procurator appellacioni renuntiare. Philip. Franc. in d. c. ex ratione num. 40. versic. circa quartum impedimentum & sub num. 42. Card. Alexand. ibi num. 18. versic. ex prædictis. idem Franc. in cap. Nicolao quest. 7. num. 13. de appell. vt loquantur, quando apparet renuntiare non profequendo appellacionem. Vrsill. in adnotat. ad Afflic. decis. 78. in causa Firmani. n. 9. in fin. dicens posse tacitè renuntiare permit-
100 tendo labi tempus. Escacia de appell. q. 17. limit. 2. num. 71. vbi etiam quòd potest renuntiare tacitè non appellando, infra decem dies, & passus est labi terminus, quia tunc pariter præiudicat domino vt & ipse, 90. versiculo tertius casus. & Philipp. Franc. in dict. cap. interposita §. ille denique quest. 6. numero 9. tenet Speculator in titulo de appellat. §. 1. num. 6. lib. 2. fol. 184. Salicet. in authent. hodie num. 1. C. de appellat. Felin. in cap. 1. sub num. 6. vt lite non contestata. Nicell. tractatu de concord. gloss. concord. 6. fall. 18. num. 54. & sequentibus tomo 18. fol. 193. Afflic. decis. 144. fuit dubitatum numero 1. Lancelot. de attent. 2. part. cap. 12. limit. 50. numero 80. & sequentibus. Cephallus consil. 185. in causa num. 34. & aliquibus obiectis hanc opinionem tueri Escacia de appella. q. 12. à n. 118.
102 His conuenit quòd licet vera contumacia procuratoris in causa non noceat domino, quominus possit appellare à sententia, contra eundem contumacem lata, quia dominum hoc beneficio non priuat: tamen, debet ipse dominus appellare, & infra decem dies à die latæ sententiæ, & non à die scientiæ & notitiæ, secundum Rotam decisione 27. aliàs 313. nota quòd vbi procurator versus fin. de appellat. in antiquis. Franc. in dict. cap. Nicolao sub numero 19. Speculator vbi proxime. Nicellus vbi proxime & numero 57. Afflic. d. decis. 314. num. 2. Roland. à Valle

consil. 91. num. 8. & supra lib. 4. Lancelot. de attent. d. limit. 50. num. 8. latè & oprime profequitur Escacia d. q. 12. à n. 120.

Ex hucusque dictis, satis comprobatur, posse procuratorem tacitè renuntiare appellacioni, si post eius interpositionem com-
104 paruerit coram iudice à quo, ita vt domino præiudicet, ita tenet in specie Bellam. 137. procurator. quem sequitur Anton. Gabriel. communium cond. lib. 2. tit. de appellat. consil. 2. ampli. 3. num. 4. Felin. in cap. quoad consultationem 15. sub numero 7. de sententia & re iud. Antonius Gabriel vbi prox. concl. 3. num. 2. à num. 19. & 18. contra hac in specie tenent Caputaq. decis. 19. num. 1. & 2. part. 1. Vrsill. ad Afflic. decis. 78. num. 9.

CAPVT VI.

Appellacionis legitime denegata delatio, & attentata exequutio, seu ad vteriora processus, præcisè an simul requirantur; vt violentiam adesse declaretur. & quid si adest subsequuta exequutio dumtaxat, præcedente tamen delatione appellacionis. & quid in actis negatiuis.

S Y M M A R I V M.

- Vim facit & lege Iulia de vi tenetur, qui pro- uocatione pendente, sententiam exequitur. num. 1.
- l. lege Iulia. ff. ad l. Iuliam de vi public. refertur. ibidem.
- l. 4. tit. 10. p. 7. verba adducuntur n. 2.
- Cap. quoties Episcopi 2. quest. 6. verba recensentur n. 3.
- Rekursus an denegetur in denegata delatione appellacionis ab actibus negatiuis. n. 4.
- Cenallas refertur asserens violentiam consistere in denegata appellacione, & executione. n. 5.
- Decretum violentiæ, que otorgue, y reponga, an potest verificari, vbi deficit quid reponendum. n. 6. & n. 49. & seqq.
- Dispositio est interpretanda, vt quodlibet verbum aliquid operetur, ne videatur frustra appositum. n. 7.
- Verbis dispositionis in dubio est seruendum. n. 8.
- Rekursus, vt locum habeat, solam denegatam delationem legitima appellacionis sufficere ab- que executione, verius ostenditur. n. 9.
- Vis non solum consistit in hominum vulneratione. n. 10.
- Delatio denegata non est violentia perfecta, sed principum preparatio, & animi deliberatio ad illam committendam. n. 11.

Pena apposta à iure iudici exequenti appellatione pendente, ut infligatur, debet expectari executio, & actus consummatio. n. 12.
l. lege Iulia. ff. ad l. Iul. de vi publ. interpretatur. ibidem. & n. 30.
Recurfus Regius non est introductus ad imponendam poenam iudici ecclesiastico vim inferenti. n. 13.
Finis recursus est dumtaxat protectio nuda & naturalis, ne quis vi opprimatur à iudice ecclesiastico. n. 14.
Defensio, ut licita dicatur, non est expectandus violentia effectus; sed sufficit animi determinatio, & propositum. num. 15.
Defensio licita est à violentia, quando probabiliter de periculo dubitari potest. n. 16.
Animus exequenti & ad ulteriora procedendi appellatione non obstante, satis detegitur ex denegata delatione. n. 17.
Delationem denegare, vbi iudici permittitur, tacite permittitur ei sententiam exequi appellatione non obstante. n. 18.
Iudex inferior tacite est inhibitus à iure interposita legitima appellatione, etiamsi non deferat. n. 19.
Delatio denegata est pars integralis violentia, & animi deliberatio apta ad inuocandum auxilium regium. n. 20.
l. Regia 36. & 37. tit. 5. lib. 2. recopil. ponderantur, ut ad inuocandam Regiam protectionem sola sufficiat appellationis denegata delatio absque executione. n. 21.
Danno à principio resistere, quam post illatum remedium querere, melius est. n. 22.
Recurfus regius, ut locum habeat, solus timor futura executionis, vbi denegatur delatio, legitima appellationi sufficit. num. 23.
Violentia committitur, quando legitima pendente appellatione iudex exequitur, vel quando timetur exequi, quoad auxilium inuocandum. num. 24.
l. 36. tit. 5. lib. 2. recopil. ibi, para que el proceda, ponderatur. n. 25.
Vim si non adeste reperitur processus inspectione, iudici remittitur, ut exequatur. num. 26.
Prouisioni regie non satisfiet per solam delationem appellationis, si sit quid attentatum, seu si aliquid non sit, quia tunc per solam delationem satis fit. num. 27.
Cenuallos varius adnotatur. n. 28.
Recurfus violentia non solum est inductus in fauorem vi oppressi, sed iurisdictionis ecclesiastice superioris, ne illius auctoritas vilipendatur. num. 29.
l. 4. tit. 10. p. 7. & l. l. Iul. interpretantur. n. 30.
quoties Episcopi 2. q. 6. interpretatur. n. 31.
Iudici exequi volenti suam sententiam appellatione pendente, potest pars resistere, vrbanius tamen Princeps, cuius proprium officium

est. num. 32.
Recurfus locum habet in actis negatiuis, vbi non datur executio, sed sola sufficit legitima appellationis denegata delatio. n. 33.
Auxilium imploratum ab ecclesiastico negante appellatur, & adhibetur Senatus per viam violentia. n. 34.
Appellatio est legitima ab Episcopo visitante exemptam. n. 35.
Ab Episcopo excommunicante iudicem laicum nolentem prestare suum auxilium iniuste petitum, deneganteque censurarum absolutio nem, licet appellare, & adire Senatum per viam violentia. n. 36.
Recurfus denegare in actis negatiuis, vbi appellatio sui natura vtrumque habet effectum, foret absurdum. n. 37.
Attentata appellatione pendente plurima sunt alia extra sententia executionem, ut in exemplis. n. 38.
Appellatio legitima suspendit effectum sententia, & iurisdictionem etiam in sententia secum habente executionem. n. 39.
Recurfus si conceditur in non delatis appellationibus ab actis affirmatiuis, quia timetur executio, multo magis est concedendus in actis negatiuis, quia illam secum trahant. n. 40.
Causa plus influit in seipsa, quam in causato. num. 41.
Cenuallos vulgariter reprehensus, ab Authore explicatur. n. 42.
Executionem petitam à iudice denegante, appellationis, deferente, & non exequente, vim non fieri in Senatu declaratur. n. 43.
Delatio vbi adest, & deficit executio, fundamentum recursus deficit. n. 44.
Ab executione instrumenti puta iniuste denegata, licita est appellatio, & quem producat effectum. n. 45.
Et quo decreti genere hoc casu vtratur Senatus. num. 46.
Iudex ecclesiasticus inhibens seculari, ne exequatur instrumentum, dum cognoscit de eius usuris, si illud non esse usurarium declarat, & ut secularis possit procedere, an appellatione subsequuta ab hac sententia secularis procedet. num. 47.
In sententia appellabili sui natura facta condemnatione, & in fine mandare relaxari executoriales, & in attentatum pendente termino ad appellandum. n. 48.
Decreti violentie verba que otorgue y reponga, & comprehendat attentata, si qua sint, non sunt sine effectu aliquid operandi. n. 49.
Decreti verba otorgue y reponga stant conditionaliter. ibidem.
Decreti verba absuelba los descomulgados intelliguntur, si ad sint excommunicati. n. 50.
Decreti verba otorgue y reponga veniunt in declaratio

declarationem eius, quod tacite inerat. n. 51.
Verba non dicuntur superflua, si apponantur ad maiorem declarationem. n. 52.
Recursum ad inuocandum sufficit solus timor attentati, nec simul executionem Doctores omnes requirunt. n. 53.
Delatio appellationis licet ad sit, si tamen iudex ad ulteriora procedat, vis est perfecta, & dabilis est recursus. n. 54. & 55.
Delatum vbi est appellationi, longè maior violentia est, quia duplici causa iudicis est suspensa iurisdictione. n. 56.
Delatio vbi datur interueniente insuper attentato, si non admitteret recursum, duo absurda darentur. n. 57.
Recurfus si ob solam delationem negatam ob timorem attentati datur, multo magis in ipso attentato, & executione subsecuta. n. 58.
Causa plus operatur in se ipsa, quam in causato. num. 59.
Recurfus regius duo copulata iubet iudici scienda, deferre, & reponere, & sic requirit concursum copulatorum. n. 60.
Querela violentia quemadmodum concipienda, quando iudex denulit, tamen ante vel post attentauit, & noluit reponere. n. 61.
Vbi ponuntur duo remedia mirabilia, & n. 62.
Cenuallos propositio reprobat, cum in se includat duo absurda intolerabilia. num. 61. 62. & 63.
Deferre vel negare delationem, an censeatur, si iudex appellationi non respondeat, auditur, quantum de iure, &c. an sufficiat ad inuocandum regium auxilium. n. 64.
Senatus tunc decretum dat que por agora no haze fuerça quando appellationi proposita nihil respondit, nec postea prouisioni vrbanius, sed mandatum notario, ut mittat acta. num. 65.
Et quid quando in hoc casu prouisioni respondit, appellationem esse minus legitimam, &c. an id sit attendendum, ut cognoscatur super articulo violentie. n. 66.

MILISSIMA est huius questionis resolutio, in ea siquidem nonnullos iuris peritissimos lapsos fuisse, vidimus, in eaque varios, licet quid verum sit, tandem fuerint amplexi. ideoque ut penitus dubitatio deinceps amputetur: eam accuratè examinabo ad partes.

Et pro negatiua: vt scilicet vim nullam esse posse in sola denegata appellationis legitime delatione; sed simul debeat concurrere executio, attentatum, seu ad ulteriora processum, fortissima vrgent fundamenta. & in primis expendo textum ferè expressum in l. lege Iulia in hæc verba: Lege Iulia de vi publica tenetur, qui cum imperium, potestatem

tème haberet: cuiem Romanum aduersus prouocationem necauerit, verberauerit iussurice, aliquid fieri, &c. ff. ad l. Iul. de vi public. ecce igitur violentiam, non solum consistere in denegata delatione appellationis, sed in sententia executione potissimum.

Secundò & pro eadem parte non minus expressus est text. in l. 4. tit. 10. p. 7. cuius verba sunt. Sientense por agruados algunas regadas los homes de los juizios de los iudgadores, e piden alcada para delante el Rey, e tales juezes ha, que con gran soberbia, o malicia que ay en ellos, o por ser muy desentendidos que les non queren dar alcada, antes los deshonrran, disciendoles mal, o prendiendoles, e por eso decimos, que qualquiera iudgador que sobre tal razon como esta fizeffe, o prendiessse, o mataffse, o deshonrrasse, algun home, que debe haer, por ende otra tal pena, como si fizeffe fuerça con armas, &c. ecce textum apertum, requirentem sententia executionem, vt violentiam adesse dicatur.

Tertiò facit etiam bonus textus in c. quoties Episcopi. 2. q. 6. ibi, Et dum prædictam Romanam Ecclesiam appellauerint, aut ab ea se audiri, poposcerint; nullus eos aut excommunicare, aut eorum sedes furipere, aut res eorum auferre, aut aliquam vim eis inferre, præsumat, quàm amborum causa Romani Pontificis auctoritate terminetur. quod si aliter à quoquam præsumptum fuerit, nihil erit, sed vitibus caruit. Ex quibus verbis apertè colligitur: vim consistere, nõ in denegata delatione appellationis, sed in eo, quòd ea pendente, in Rom. Curia exequitur. ergo aliter Regius recursus interponi non potest.

Quartò & pro hac parte fortiter vrget etiam si aliqua ratione in actis negatiuis denegatur recursus ad Regem: ea potissimum, quia in eis non datur attentatum, executio, nec nõ quid reponatur, vt post hæc tenet Ceuall. in q. 897. n. 902. cum seqq. vbi ponit casum in denegata executione, petita vigore guarregiani instrumenti, aut sententia tráfacta in rem iudicatam, vt appellas ab hac denegatione non possit ad Regem recurrere, quia nulla adest violentia nec quid exequendum, & per consequens, nec quid reponendum. & ita Ceuall. ibi ad hoc communiter allegatur inter omnes aduocatos, & augeatur difficultas ex eo, quòd ipsemet Ceuallus nunc in gl. 6. sub n. 90. scripsit, in hæc: Et ratio est, quia tota vis, & potestas huius cognitionis per viam violentia consistit in non admittenda appellatione ad superiorem, & in exequendo appellatione remota in casibus, quibus de iure admittenda est. Hæc ille. ergo altero deficiente siue denegata delatione, siue eius executione penitus cessata

recursus ad Regem, cum eius deficiat fundamentum.

- 6 Quinto, & ultimo facit: nam aliquo praedictorum deficiente, impossibile est, ut possit nec Regium decretum, nec eius prouisio, verificari. concipitur enim, que otorgue y reponga lo hecho, &c. & sic ubi non est, quid reponatur: superflua forent, quod negandum est; quia in qualibet dispositione verba non debent esse sine effectu aliquid operandi;
- 7 imò potius debemus, præcisè interpretari; ut quodlibet verbum aliquid operetur, ne videatur fuisse frustra positum. *l. ait prator la primera.* & ibi Paul. Castr. & Alexand. & Ias. ff. de iur. iur. leg. postliminium §. vlt. ff. de capti. & postlimin. reuers. cap. pastoral. & ibi not. de appella. & in similibus terminis dicit Tiraq. in repeti. leg. si unquam verb. omnia, vel partem aliquam numero 10. Cod. de reuocand. do. nat. & quia, in re dubia verbis dispositionis est seruendum, post alios Tiraq. ibi verbo libertis, sub numero 4. ergo manifestè sequitur; hanc partem negatiuam probabilem esse, ut vtrunque tam denegata delatio, quam executio, & arrentatum sit de essentia huius Regij recursus, ita vt altero deficiente, vim non fieri decernatur.
- 9 Quibus tamen, & aliis non obstantibus, contrariam sententiam, & opinionem, imò vtrunque non requiri, simul ad inuocandam Regiam protectionem, sed sola sufficiat denegata delatio; verioem, atque receptorem esse, manifestè probabo. & primo ex verbis Iuriconsul. in leg. penult. ibi, Cum Marti. dixerit, vim nullam feci, Cæsar dixit; Tu vim putas esse solum, si homines vulnererent; ff. ad leg. iul. de vi priua. eadem etiam verba repetuntur in l. extat ff. de eo quod metus causa. quapropter dicendum est, ut ea quæ dicta sunt in d. l. leg. iul. & l. 4. part. loco exempli apponuntur, non vt aliter violentia non dicatur. & est textus expressus in leg. fin. ff. quod metus causa. vbi timenti violentiam permittitur adire potestatem, vt prohibeat vim pati. de quo post alios Moneta. de conseruato. cap. 3. sub n. 2.
- 11 Secundo probatur ex indissolubili ratione, illo supposito prius, quòd delatio denegata non est violentia perfecta, sed principium, pars, præparatio, & animi deliberatio, ad illam committendam, quare licet ad impositionem pœnæ impostam à iure iudici, violenter exequenti, sit necessariò expectanda executio, vt cognoscatur qualitas, & quantitas delicti, vt pœna mensurabilis applicetur; cum aliter in ciuilibus, aliter in criminalibus, & in istis etiam variè puniatur iudex, ideo expectandus est effectus, & actus cõsummatio, quia regulariter in delictis non

punitur affectus, animus, & voluntas, nisi sequatur effectus voluntatis, & animi executio, prout apud omnes criminalistas notum est. ac propterea ad imponendam dictam pœnam, facta est mentio executionis actualis in d. l. leg. iul. & in d. l. partita. de cuius pœnæ impositione in hoc Regio recursus nõ tractatur, nec violentiæ cognitio ad illum est effectus introducta, quia id voluntati, & arbitrio iudicis ecclesiastici superioris liberè relinquitur, qui de iustitia causæ principalis, grauaminis, sententiæ, & appellationis, cogniturus est.

At finis huius cognitionis extraiudicialis longè alius est, & diuersus, quia duxat tendit ad nudam protectionem vi oppressi, quæ consistit in defensione naturali, ne aliquis vi opprimatur à iudice ecclesiastico, de quo latè diximus c. 1. in prælu. 5. & ferè per totum c. à prin. & vterius in c. 2. à prin. quæ omnia ibi scripta huc conducunt, & applica. ergo ad defensionem interponendam sufficit violentiæ animi determinatio, & deliberatio, quæ ex denegata delatione apertè colligitur, vt statim probabimus.

Quod quidem argumentum euidenter fulcitur, nam vt defensio licita, & iusta dicatur, & à iure permittatur, non est expectandus violentiæ effectus, & consummatio; sed sufficit duxat animi determinatio, & propositum vim inferendi, vt ipsa violentia licitè propullari queat. ista est elegans Bartoli doctrina per text. ibi in l. sed & si quemcumque ff. ad leg. Aquil. & in l. si ex plagis §. tabernarius ff. eodem tit. Bal. in l. 2. ff. ad l. Cornel. de fcar. Flori. post Ramer. in l. 1. §. cum arietes ff. si quadru. paup. feciss. dica. quem refert & sequitur Cxpol. post Feli. & alios cons. 28 & 29. & Gramat. cons. 18. ad fi. in crim. & post Bal. qui pulchrè loquitur in l. multa ad fi. C. de liberal. causis, & alios Alex. cons. 66. & cons. 109. lib. 1. Cornel. cons. 107. col. 2. n. 7. & seq. & cons. 162. col. 3. lib. 1. & latè Moderni in l. vi vim. & maximè Ias. col. 2. & 3. Dec. cons. 676. & 670. lib. 4. Soci. Iun. cons. 117. n. 13. lib. 3. Marti. in præct. crim. §. quomodo col. 12. vers. vterius etiam index n. 62. Boff. & alij citari, quos referè sequitur, vbi pulchrè loquitur, Prosper. Farin. in cons. crim. 3. §. à n. 15. cum seqq. fol. 189. & seq. ergo cum iudex denegando appellationis delationem animum suum detegat, vim inferendi effectiue sequitur; vt illa sola sufficiat ad inuocandam Regiam protectionem, & defensionem naturalem, vt illam propullaret, & vi repellat.

Quæ quidem doctrina non solum procedit, quando decretus est animus vim inferendi, sed etiam quando probabiliter de periculo dubitari potest, quia tunc licita est pariter defensio, ac violentiæ propullatio, ita docet

docet Innoc. in c. si verò de sentent. excommun. & Angel. Areti. in §. ius autem gentium insitu. de iur. natur. gen. & ciuil. quem refert & sequitur Gramat. d. cons. 18. n. 5. & cons. 29. num. 2. Marfil. cons. 4. 2. §. & 81. & Prosper. Farinac. d. cons. 35. n. 22. qui n. 23. adducit plures, vt idem sit quando imminet periculum.

- 17 Istæ enim animi determinatio exequendi, seu aliter vterius in causa procedendi, appellacione non obstante, satis euidenter, & manifestè detegitur ex denegata delatione. Si quidem in iis causis, in quibus iudici permittitur denegare delationem, ei tacitè permittitur ad vteriora procedere, & exequi, quia est consequutiuum, & effectus denegatæ delationis, quia cum non abdicauit à se iurisdictionem, illam retinet, qua mediante vterius in causa procedere quit. Vitalli. in tract. claus. nihil nouare appell. pend. in princ. in prima limit. plures citat Lancelot. Robert. tract. de attent. 2. p. c. 12. limi. 2. §. & limi. 17. per totam. Scaci. de appell. q. 17. limit. 6. memb. 2. sub n. 15. fol. 334. & limi. 22. n. 23. vers. subextende primo. Petr. Surd. dec. 225. n. 14. Menoch. de retinen. poss. rem. 3. n. 849. Micr. in tract. de maiora. 3. p. q. 24. n. 62. ad fi. Cef. Conard. in l. vni. q. 12. n. 6. pag. 549. C. si de mom. poss.

Igitur cadem quidem intèntione nolit iudex, à se factò proprio abdicare iurisdictionem per delationem, eam vsurpando à superiore, in quæ tacitè à iure translata est, & iudex inferior per legitimam appellacionem iuris ministerio est inhibitus, text. in l. 1. ff. nihil nouare appell. pend. igitur de primo ad vltimum sequitur, quòd ex denegata delatione iustæ appellacioni, manifestè deducta, dicitur iudicis deliberatio, & determinatio vim cum effectu inferendi, ac propterea, & quòd ipsa denegatio sit violentiæ pars integralis, & principium violentiæ, sufficiens ad auxilium, & Regiam protectionem inuocandam, non secus ac si in rixa aliquis apponat ensi manum, aut illam requirat, seu pallium brachio inuolueret incipiat, nec non galerum in capite collocauerit, eiusque verticem leuaret, ex his enim præparatio ad offensam colligitur euidenter.

- 21 Tertiò pro hac parte expendo text. expressum (qui prorsus omnimodam cauillationem excludit) in l. 36. tit. 5. lib. 2. recopil. ibi, por quanto, a si por derecho como por costumbre memorial nos pertense, alzar las fuerças, que los jueces ecclesiasticos y otras personas hazen, en las causas que cognoscen, no otorgando las appellaciones, que de ellos legitimamente son interpuestas, &c. & iterum ibi, que quando se, que no sele otorga la appellacion, &c. den nuestras cartas en la forma acostumbrada, &c. para que se otorgue la appellacion, &c. & in l. 37. seq. ibi, que a las au. Salgado de protect. Reg. Tom. 1.

diçias se trahen por via de fuerça muchos procesos, &c. porque no otorgan las appellaciones, &c.) ecce iura apertè probantia nostram opinionem verissimam, vt ad inuocandam protectionem Regiam, & nudam defensionem, sola iustæ appellacionis attendatur denegata delatio, non etiam expectetur executio, quæ quidem iura prouidè disponunt in præbenda protectione, cum natura defensionis sit, vt prætertur ante damnum, & vim illatam, & cum de periculo timetur. quid enim prodest iam occiso defensio? quomodo etiam occurritur in periculo, iam incidenti, & percuti in illo? minanti enim periculo, & damno infecto occurrendum, & resistendum est. iuxta totum titulum ff. de damno infecto. quia melius siquidem est, in 22 principio damno resistere, & occurrere; quàm post illatum, remedium querere, l. 1. Cod. quando liceat sine iudi. vind. quarum legum genuina ratio legitime deducitur ex iis, quæ hæctenus diximus circa naturam defensionis naturalis.

Quartò & pro harum legum Regiarum, & nostræ doctrinæ declaratione, facit mirabilis doctrina Fuluij Pacian. in cons. 164. n. 38. Sese tractatu de inhibiti. c. 8. §. 1. n. 4. & vterius in dec. 114. n. 4. tom. 2. fol. 52. qui quidem affirmant; quòd ad huiusmodi Regium recursum, tunc vim adesse, dicitur, quando sumus in appellacione, quæ vtrunque habet effectum, deuolutiuum, & suspensiuum, etenim si timetur, quòd iudex à quo vult, non obstante appellacione procedere, vim inferat, & potest Senatus Regius se intromittere, vim tollendo, & oppressum protegendum, impedireque iudicem, ne indebitè exequatur, ergo solus timor exequendi sufficit, ad auxilium postulandum. ideo bene dicit ipse Sese d. §. 1. sub num. 4. vtrunque casum amplectens, scilicet; quando indebitè appellacione suspensiuua non obstante, processerit, vel procedere timeatur. vt in tali casu dicatur inferre vim, ad inuocandam Regiam protectionem, qui quidem Doctores rectè calluerunt huius recursus naturam, & substantiam, quia ex hac denegata delatione iudex minatur exequutionem, & procedere ad vteriora tacitè proponit, quia est vera præparatio ad illam.

Quintò hæc etiam pars ex aliis ipsius l. 25. 36. verbis in fi. probatur ibi, y si por el dicho proceso pareciere, la dicha appellacion no ser iusta y legitimamente interpuesta, remitan luego el tal proceso al juez ecclesiastico, &c. para que el proceda, &c.) quæ verba indicant; ante executionem sententiæ, recursum Regium fuisse imploratum; nec nõ posse licitè implorari, quoniam si facta foret iam executio, quid

procedere nihil haberet amplius, & sic non possent illa verba, in sententia definitiva, verificari. quia executione semel facta functus esset iudex officio suo. quod eodem modo eleganter explicuit Cened. in quæst. canon.

26 45. sub n. 39. ubi dicit, quod si ex adducto processu ad Regium Senatuum fuerit competentum, appellationem esse friuolam, causa ad eundem iudicem remittitur, ut exequatur sententiam. ergo non requiritur, ut facta executione, & attentato, conducatur processus ad Regium prætorium.

Pro quo sexto etiam urget intellectus, quem assignauimus supra hac 1. p. c. 2. ad d. 27 l. Regiam 36. in prin. in illis verbis ibi, *e si el juez ecclesiastico no la otorgare, &c.* ut scilicet subintelligantur, quando non sit aliquid executioni traditum, quia tunc secundum d.l. sufficit sola delatio appellationis ad tollendam violentiam, & prouisioni Regiæ satisfaciendum. Secus autem si aliquid executioni iudex tradiderit, quia tunc per solam delationem non satisfiet ordinariæ Regiæ prouisioni. Sequitur Villadiego in sua polit. c. 4. n. 39. & 42. fol. 78. Io. Gutierrez lib. 1. canon. q. c. 1. n. 9. & post hæc etiam idem dicit Ceual. in gl. 10. sub n. 1. & 2. ex quo quidem intellectu apertissimè constat, ad inuocandum auxiliū, & Regiæ defensionē, sufficere solam denegatā delationē appellationis, & nō simul executionē, nec ulterius processū requiri. quo quidem varius ipse redditur Ceual. dū in gl. 6. sub n. 90. (quem citauimus pro contraria parte supra in fundam. 4. ad fi.) aliud censcat.

29 Septimò comprobatur ampliùs, quoniam hæc Regiæ protectio ea potissimū ratione in hoc genere violentiæ fuit inducta, non solum, ut oppresso appellanti occurratur, sed etiam ut iudicis superioris auctoritas cōseruetur, eiusque adiuuetur iurisdictio: neque ipsius honor vilipēdatur prohibendo appellati, ne ad illū recurrat, claudendo illi ianuam iustæ defensionis, ne possit oppressus coram superiore appellationē prosequi, impediēdo cursum negotij, & iurisdictionis, à se iuris ministerio abdicatæ, ne ad superiorem trāsmittatur, illā usurpans, & occupans per delationis negationem, prout sæpe diximus c. 1. & c. 2. supra, & passim probant DD. de hac materia tractantes, quos retulimus supra c. 1. n. 16. Sed hoc penitus verificatur in sola delatione appellationis legitime negata, ut superius probatū est, & ad oculos patet, ergo in sola denegata delatione consistit violentia ad hoc factum, ut Regius haberi possit recursus.

Ex quibus clarè cōstat, quod licet ad imponendam penam condignā generi attentati, requiratur, & expectetur executio effectiua, & actualis attentatio, quia non punitur

affectus, nisi sequatur effectus, (ut superius dictum est) tamen ad inuocandam Regiam protectionem, animi determinatio sufficit, quia in ea non proceditur ad dictæ pœnæ impositionem, quod quidem etiam est ex mente d.l. 4. p. supracitata pro 2. fundamentō contrariæ partis, & si attentè legatur, videbimus, quod dum in principio de denegata delatione loquitur, nihil de executione apponit. attamen postmodum ad pœnæ applicationem præmittit sententiæ executionem, cui quidē, & d.l. lege Iulia adducta supra in prin. pro primo fundamento contrariæ partis respondendum est, ut procedat, & loquantur quoad pœnæ cōdignā impositionem, ut ad hunc effectū expectada sit quantitas, & qualitas executionis, cum nō sit de delictis, in quibus punitur affectus, & animi determinatio, etiam si non sequatur effectus. nos autem loquimur de defensione naturali præstada, ad impediendā violentiam, & vim propulsandam, ad quod animi determinatio, nec non solus timor inspicitur, ut dictum est.

Hoc idem insinuat text. in d. c. quous Episcopi 2. q. 6. quem adduximus pro contrariæ partis tercio fundamento, quo non agitur de impositione pœnæ vim inferenti iudici, sed de actorum annullatione, ac propterea sola præsumptio, & affectus illo text. prohibetur, & inhibetur, ibi, aut aliquam vim eis inferre præsumant. & iterum ibi, quod si aliquid à quoquam præsumptum fuerit, nihil erit, sed viribus caruit, & ita ubi non agitur de pœna corporali, obuiatur initio, & præsumptioni, & animi deliberationis vim inferendi appellanti. cuius germanus est intellectus, & nostræ doctrinæ consonus.

Octauò pro hac parte pugnat ratio, quam communiter adducunt Doctores in iustificationem huius Regij recursus, quos citauimus supra c. 1. n. 16. quod licitum sit parti resistere, & prohibere iudici volenti exequi suam sententiam appellatione suspensam. Eodem modo, & vrbanius poterit ipse Princeps, cuius proprium officium est, vi oppressos liberare, prohibere, resistere, & propulsare: ne procedat appellatione pendente, scilicet eo tempore, quo poterat oppressus, nempe volēti exequi, & ultra dictos Doctores vide post alios Cened. in q. canon. 45. n. 22. & n. 60. & supra n. 4. ergo intētionē, & animi deliberationi iudicis à principio est resistendum, ex ipsorum Doctorum assertionē, satis clarè patet, ut hoc intelligat ante factam executionem, & vide quæ nos supra c. 1. præl. 3. prope principium vers. quod & ex eo probatur, à n. 85. ubi expressè docuimus.

Nonò ampliùs nostra resolutio comprobatur, quoniam in actis, & sententiis negatiuis nulla

33 nulla datur executio facta iudicis, & tamē ob solam denegatam delationem emissæ appellationis (in casibus quibus legitima sui natura reputatur) fundatur violentia, & recursus Regius per viā violentiæ, ita in terminis post Couart. præc. quæst. 10. n. 1. vers. eadē ratione. Auil. in c. 26. præc. verb. usurpan. n. 2. 1. Villalob. in arario com. opin. lit. 1. n. 165. probant pulchrè Bobadill. in polit. lib. 2. c. 17. sub n. 129. doctiss. Azeued. in l. 15. sit. 1. n. 10. & 12. lib. 4. recopil. qui quidem affirmant, quod si in casu necessario iudex secularis implorauerit auxiliū à iudice ecclesiastico, & ipse (ut tenetur) præstare recuset, poterit talis secularis ab ista proteruita, & negato auxilio ad superiorē appellare, & si deferre recuset, poterit recurri ad Regiā prætoriam supra per viam violentiæ. prout econuerso etiam si coercetur secularis iudex ab ecclesiastico per cen-

34 suras, petente auxiliū à laico aduersus eum, qui prætendens se exemptum appellauit ab Episcopi visitatione ex causa probabili, quia (cum tunc secularis non teneatur auxiliū suum impartiri, vt tradit Michaël Axia de exhiben. auxili. in 8. col. in 3. cas. ex pag. 156. Cened. canon. quæst. 36. n. 14.) ideo postquam compareat coram ecclesiastico petens reuocationem censurarū, & vt absoluat eum.

36 quod si facere recuset, ab hac denegata ab-
37 solutione, & censurarum reuocatione petita, poterit appellare iudex secularis, eo quod non teneatur iure, impartiri brachium suum petentem, vsque quo videat iustè petitū fuisse, & si appellationi huiusmodi non derulerit, poterit pro tollenda violentia recurrere ad Regium Senatuum, qui declarabit, vim fecisse, & deferre appellationi. ita etiam tenet Azeued. ubi proxime in d. l. 15. sit. 1. n. 12. lib. 4. recopil. quem exaggerans sequitur & bene explicat Cened. in quæst. canon. 36. n. 14. videndus.

Abstrudum enim foret, dicere, quod appellationis denegata delatione ab actibus negatiuis, non possit ad Regē per viam violentiæ recurri, si aliàs sui natura appellatio licita est, & vtrunque effectum habens, non solum enim in hac violentiæ cognitione consideranda est dumtaxat executio eiusdem sententiæ, & grauaminis, à quo appellatum est, sed etiam alia attentata, quæ desuper committi possunt extra ipsam sententiam. plurima enim attentatorum genera reperiuntur etiam appellatione pendente, licet directò non sit in fauorem sententiæ. Finge, peto à iudice, vt mihi terminum concedat, vel me recipiat ad probandum: interloquitur negatiue, mihi est licita isthæc appellatio quoad vtrunque effectum (prout de eis, & aliis pluribus actis negatiuis probauimus latissimè infra

Salgado de protect. Reg. Tom. I.

2. p. c. 1. per totū) iudex illam sententiam exequi non potest, quia tanquam negatiua non indiget facta hominis. quia non entis nullæ sunt qualitates; tamen si vim non fecisse declararetur in denegata delatione, posset ad vltiora procedere, & exclusis, nec nō negatis mihi legitimis defensionibus, poterit liberè causam prosequi, vsque ad definitiuam sententiam, & eam ad sui libitum proferre. si igitur appellatio est legitima, & à iure approbata, ab iis actis negatiuis suspendit iurisdictionē iudicis à quo, eiusque manus ligat, ita vt ad vltiora procedere, nequit: quare si processerit, omne erit attentatum, quia gestum appellatione pendente, l. 1. & 100. tit. ff. nihil nouari appell. pend. cum vulgar. igitur non valet consequentia; sententia negatiua non potest exequi, ergo ab ea legitima appellatio non causat attentata, nec quod post eius appellationem pendente non detur attentatus processus, quia falsum foret, quia certum est, quod appellatio legitima suspendit effectum sententiæ, & iurisdictionem iudicis, etiam si ipsa sententia secū trahat executionem, notabile dictum vocat Sigism. Scacia tract. de appell. q. 3. n. 18. & n. 74. pulchrè Phil. Fran. in c. ad hæc quoniam sub n. 1. & sub n. 5. de appell. alias etiam mirabiles decisiones, & doctrinas in his terminis videndas omnino adduxi 2. p. c. 13. à n. 206. ubi quod huiusmodi appellatio à denegata institutione suspendat, & causet attentata.

Igitur si appellatio ab actibus negatiuis potest causare attentata, quando interponitur ab actibus, licitè appellationē permittētib, & appellatio adest legitima, cur recursus saluberrimo ad Regiā curiā est priuandus vi oppressus? imò etiam si aliud nō timeretur attentatum, sola denegata delatio appellationis ab actu negatiuo fortior est causa, vt ad Regem hæc causæ per viam violentiæ trahantur, quoniam si ob solam denegatam appellationi licitæ delationem in sententiā affirmatiua datur recursus, quia ex ea iustè timetur sententiæ executio, cur fortius nō erit concedendus in sententiā, quæ secū trahit executionem? quia plus grauat, plus si quidem influit causa in seipsa, quam in causato dem. 1. de reliquis & venerat. sancto. aut multo magis C. de sacrosan. Eccles. propter vnum enim quodque tale & illud magis. Sed quia de hoc articulo latissimè egi infra 3. p. c. 13. verific. hinc incidit excludendus dammandūque error, à n. 74. vsque ad finē capituli, & superius per plures numeros, quo loci tã explicite, quam remissiuè cōgessimus innumeratos casus negatiuos, à quibus licita est appellatio quoad vtrunque effectum, suspensiuum & deuolutiuum, tã ab interloquutoriis, quam

P 3 à diffiniti

à diffinitiuis. & inde inferentes, validissimif- que fundamentis comprobantes, nullo modo denegandum recursum Regium licite appellantiibus, prout ibi latè videre poteris, ac propterea hic omitto.

42 Hinc audiendus non est Hieron. Ceuall. (quem pro eòraria parte citauimus in quarto argumèto) q. 897. n. 902. cum seqq. qui contrarium videtur sentire, si vulgo credamus, prout à pluribus aduocatis, & Senatoribus in hoc Senatu communiter citatur, & intelligitur; vt scilicet in actis negatiuis sit denegatus recursum per vià violentiæ, omniumq; communi calculo reprobat. Sed certè si attentius legatur Ceuall. in d. loco non probat id, ad quod (vt dixi) solet allegari. quapropter illi debitus reddendus est honor, ille. n. loquitur in casu verissimo, adeò vt (prout iacet) indubitabilis sit, & sine vmbra difficultatis, nempe quando vigore instrumèti guarentigati actor petit executionem, & iudex illam denegat, ab hac denegatione actor appellationem interponit, iudex illi detulit, nec non executionem sententiæ negauit, quia non erat quid exequendum, cum sit actus negatiuus. inquit igitur hoc casu tuc, si ad suprema pratoria recurratur per viam violentiæ, nullam adesse decerni. quia tunc, vt inquit Sese de inbib. c. 8. §. 1. n. 5. deficit fundamentum, deficit appellationis denegata delatio, & etiam executio, ipse insuper iudex ecclesiasticus ad primam prouisionem ordinariam potest respondere, vt detulit, & insuper desert libenter, & omnia (si quæ sunt) reponit.

43 Sed adhuc iste casus sic absolute intellectus ab ipso Ceuall. non magno caret scrupulo ex supradictis, tunc quia licet iudex ipse deferat appellationi, & actus sit executionis negatiuus; tamen cum à denegato iuris beneficio, & priuilegio, puta; executione debita guarentigio sit licita appellatio, prout latè diximus in d. c. 13. p. 3. & eadem 3. p. c. 4. à prin. quibus locis plura reddidimus exemplaria, tunc suspensa remanet iudicis iurisdic- tio, & potest de facto ad alios actus vltra executionem procedere, & deuenire, ideo re- cursum pro repositione attentatorum necessa- rius est, maximè cum ex inferius dicèdis appa- rebit, etià vbi adest delatio appellationis, dari potest ad Regè recursum per viam vio- lentiæ. tum etiam quia iste actor cui ex gua- rentigio denegata est executio, statim quod in iudicio instrumètu præsentatum est, poterit licite ab huiusmodi denegatione ap- pellari (vt dixi) & maximi est effectus, quia cum sit actus interlocutorius, poterit iudex reassumere iurisdictionem, appellatione mediante, & in causa procedere, iuxta do- ctrinà Fel. in c. cõsulat. de off. deleg. per tex. ibi,

& quæ nos suprà c. præced diximus, & saepe 46 in suis locis. ac ideo recurri potest ad Senatu delatione denegata, & si inueniatur perpe- ram denegasse executionem instrumèto debitam, solet dari decretum tertij generis, puta que reponiendo lo hecho, y oyendo de nue- uo no haze fuerca, &c. Sed quid erit dicen- dum; quando ipse iudex causa petiæ exe- cutionis cognita, & auditis partibus reuo- cando executionem, negauit sententiam additionis, quæ dicimus, de remate: an idem sit dicendum, colliges ex iis, quæ diximus d. c. præced. vbi latè, quando iudex possit inter- loquutoriam habentem vim diffinitiuæ reuo- care, & ob interiectam appellationem iurisdictionem reassumere, & similia.

44 Ex nostra doctrina, quæ circa acta negati- ua scripta est, illud notabile infero, quod si iudex ecclesiasticus cognoscendo, an instrumètu sit vsurarium, & inhiuerit iudici se- culari, ne interim ad eius executionem pro- cedat, postmodum si ipse iudex ecclesiasticus negatiue pronuntiet, non adesse vsuram, nec cõtractum esse vsurarium, mandatque iudici seculari, vt ad vteriorè executionem queat procedere; si pars quæ egit de vsura, appellat à sententia huiusmodi, petiæque, reuocari re- uocationem inhibitionis, inclusa in sententiâ diffinitiuâ, & mandari iudici seculari, quod superfedeat; debet ipse iudex ecclesiasticus hoc facere, cum ipse nullatenus debeat reuo- care illam inhibitionem pendente appel- latione ab eius sententia, vel termino pen- dente ad appellandum. ab ea ista est pulchra doctrina Philip. Fran. in c. cum teneamur 17. n. 24. de appell. explicat & sequitur Scacia de appell. q. 3. n. 2. 4. ecce legitimam appellationem ab actu negatiuo, & attentatū ea pendere re- positione dignū, licet ipsa sententia negatiua principalis nihil habeat executionis, facto iudicis, & ideo pro delatione, & repositione poterit licite (vt diximus) recurrere ad Regia pratoria suprema per viam violentiæ tollèdæ.

45 Ex qua doctrina pulchrè inferit Scacia vbi proximi n. 2. 5. malam esse formulam sententia- rum, quæ aliqui vtuntur iudices in prima in- stantia, & causa appellabili sui natura, con- demnando reum. addunt in fine sententiæ, quod etiam relaxant, & decernunt quod- cumque mandatum necessarium, & decernere executionem pendente termino ad appel- landū, quod facere nõ possunt, vt dicit Phil. Franc. vbi suprà. & ideo illud vt attentatum esse reponendum, & reuocandum, dicit Ro- ta, quam referens sequitur Lancelot. Rober. de attentat. p. c. 11. de attentat. pendente termi. ad appell. sub n. 42. v. f. cõtra regula. Scacia vbi proximi. quo loco insuper aduertit, quod iudex ipse

ipse debet appellante instante, illud decre- tum inclusum reuocare, dummodo appel- lauerit infra legitima tempora, ex iis, quæ ipse ibi effect. 4. num. 57. versic. restringe.

Cum quibus simul remanet responsum quarto argumento, superius pro contraria parte principalis quæstionis appposito, vt sci- licet, falsum sit affirmare in actis negatiuis non dari recursum, vbi aliàs ab eis licita legi- tima, & permessa est appellatio suspendens iurisdictionem iudicis, illam ferentis. aliis autem argumentis, scilicet, primo, 2. & 3. su- perius etiam directè satisfecimus.

49 Restat tamen respondere quinto, & vlti- mo argumento, cui facilis patet responsio, quoniam prædicta verba, quibus concipitur decretum Regium, que otorgue y reponga lo hecho de supre de la appellacion, &c. ex quo respiciant, & comprehendant attentata, si quæ sint, non possunt dici esse sine effectu ali- quid operandi, quæ tunc dicentur talia, quando aliquid reperiatur attentatum, & denegaretur eius repositio, existentibus di- ctis verbis; nam cum attentatorum repositio sit consequutum, & dependens neces- sarium à delatione appellationis legitimæ, & eius præcisus effectus cap. non solum de ap- pellant. in 6. & saepe diximus, ideo illis verbis datur secunda prouidentia, vt si quid for- tè iudex attentauerit, reponat; de quo enim feruit decernere, vim adesse, si vis non tollatur ex integro, & sic illa verba stant conditionaliter, si adit attentatum, vt vide- mus etiam in eodem decreto, quo solet po- ni clausula (vt leuentur censura, & excom- municati absoluantur) quia intelligitur si forè excommunicati sint, vt bene per Cæ- ned. in q. Canon. 45. sub num. 39. & vt pluri- mum nulla adest excommunicatio. Et qui- dem in iure talium sententiarum conceptio non est noua, siquidem videmus, in rei facta condemnatione cum fructibus, & ta- men potest esse, vt fructus nulli debeantur, nec fuerint percepti, & in remed. l. fin. Cod. de edict. diui Adri. quo absolute iudex mandat, heredem mitti in possessionem omnium bonorum, quæ remanserint tempore mor- tis testatoris, & tamen intelligitur condi- tionaliter, si quæ remanserint, operatur enim, & verificatur si fructus sunt percepti, & bona aliqua remanserint.

51 Deinde quia declarant Senatu, vim factam, & appellationi deferendum, tacite subintelligitur attentatorū repositio (si quæ sint) prout ex Villadiego, Ioan. Gutier. & Ceuall. diximus suprà in 6. fundamen. hu- ius resolutionis num. 27. & ideo illa verba decreti, otorgue y reponga, veniunt in eius de- clarationem, & verba nõ possunt dici super-

flua, si apponantur ad maiorem specifica- tionem, & satis operari dicuntur, si tollunt dubitationem, & magis declarant. Alexan. consil. 33. v. f. o themate numer. 5. lib. 1. Crauet. consil. 35. num. 3. 1. Roland. consil. 56. numer. 2. 9. lib. 3. Ruin. consil. 13. 6. num. 10. lib. 3. Tiraq. de retract. §. 1. gloss. 2. num. 28. Crauet. consil. 70. num. 29. versiculo si dicatur. Cardi. Tusc. præc. conclu. litera V. conclus. 87. num. 73.

52 Ex prædictis igitur constans illa elicitur conclusio, vt sola denegata legitimæ appel- lationis delatio, etiam antea quàm iudex deuenit ad attentatum, & executionem, nempe; ex solo timore attentandi, sufficiat ad inuocandum Regiam protectionem, nec non vt decernatur, vim fieri, cum ad lici- tam defensionem interponendam animi deliberatio iudicis (quæ colligitur apertè ex denegata delatione) duntaxat sufficiat, quæ conclusio ex mente est omnium Doctorum citator. suprà cap. 1. num. 16. qui quidem, vt plurimum, & frequentius loquuntur, vim iudicem facere, non deferendo appellati- ni legitimæ, adeò vt nullus ad recursum in- uocandum requiri, firmet attentatum, & executionem præcedere (dempto vno Ceuall. loco citato suprà ad prin. arg. 4.) & pro hac conclusione magis clarè loquitur pul- chrè Sese tractat. de inbib. cap. 8. §. 3. num. 70. & melius cap. 8. §. 1. num. 14. & iterum optimè idem Sese tom. 2. decisione 114. num. 4. Pacian. consil. 164. sub num. 4. bene etiam sentit Cæ- ned. in quæst. Cano. 45. num. 39. & sub num. 48. & 49. & sub num. 22.

53 Quid autem dicendum est econuerso, 54 quando adest attentatum gestum, præmissa delatione legitimæ appellationis, an recur- ri possit ad Senatum per viam violentiæ. & facit difficultas, quia si detulit, non possunt verificari verba decreti, que otorgue. ex quo apparet delatum. Sed contrarium verius est, vt licet deferat appellationi, si tamen atten- tet, & exequatur, potest vim fieri, decla- rari ex iis, quæ à prin. huius quæstionis diximus, quia licet delationis negatio sit apta ad huiusmodi Regium recursum postulan- dum; tamen non est violentia perfecta, sed est principium, & pars illius, quia est actus per quem deregitur voluntas iudicis, vio- lentiæ inferendi; at vera vis tunc fit, quan- do exequitur iniuste; scilicet, legitima ap- pellatione pendente, quia tunc illa est per- fecta violentia, ac ideo dum adest vio- lentiæ, durat recursum, quia non sufficit verba- liter deferre, nisi simul reponat, quia vbi facta opus est, verba non sufficiunt. & pro- pterea videmus dari secundam iurisdictionem vt cum effectu reponat, cum aliter non tol- latur vis, vt suprà diximus latè cap. 2. §. 1.

- & sic quousque reponat recursus locum habet.
- 55 Si enim aliter dici posset, sequeretur, quod delatio quæ per Senatium fieri iubetur ad fauorem oppressi, ut abdicata à se per eam iurisdictione, non deueniat ad attentata, illaque reponat: in eius damnium retorqueretur, & contrarium effectum operaretur; imò potius delatio ipsa deseruiret, ut posset securè attentare absque metu, & spe Regij recursus, sicque inductum ad omnem finem contrarium effectum operaretur, *iuxta l. quod fauor. Cod. de legib.* hac enim fraudis via aperta, assidue ea possent vii iudices Ecclesiastici, scilicet; deferendo appellationi, ut sine impedimento possent securi deuenire ad suæ sententiæ executionem, & foret verbis, non rebus legem imponere, cui locus dandus non est, nec via fraudibus apertienda, cum potius hoc casu, quando
- 56 post appellationem admissam, & delatam iudex attentauit, longè maior violentia fit, quia duplici via eius est suspensa iurisdictione, tum iuris dispositione *ex l. 1. ff. nihil nouari appell. pendens.* tunc ex potentia delationis, per quam omnimodam à se abdicauit iurisdictionem, etiam si aliàs ipse licetè potuisset, in causa procedere *cap. cum appellationib. friuol. de appellat. libr. 6.* & quæ nos infra 3. part. cap. 17. & cap. 18. per totum, & alibi passim, ergo multo fortius hoc casu locus est Regio recursum, quia per attentata, & vltiorem processum, quantum in se est certat de reuocanda delatione per contrarium actum, *iuxta l. quod iussit ff. de re iud. cap. cum cessante de appellat.* prout dicimus de iudice, qui post conclusionem in causa recepit testes, vel post actum contrarium exceptioni, ut videatur contra illam pronuntiare tacitè, & similibus.
- 57 Sequerentur inde insuper duo absurda, primum quòd postquam vigore Regiæ prouisionis detulit appellationi, non teneretur reponere, tum quia vis sola diceretur consistere in delatione negata, tum etiam quia postquam detulit, non habet iurisdictionem ad reponendum. de quo nos latius egimus supra cap. 3. à princ.
- 58 Deinde quia si per solam denegatam delationem datur recursus ad Regem, ex eo, quia per illam timetur, ne deueniat iudex ad violentiam, & sic ad executionem, & attentata, quod est finis Regiæ protectionis, & sic propter illa & eius causa, multo magis debet concedi ipsi attentato, & executioni, quia causa magis influit, & operatur in se ipsa, quam in causato, *l. si non sint clauis 2. §. perueniamus ff. de auro & argento legat. l. nauis omnis in 1. respons. ff. ad l. Rhodi.*

de pact. l. tempus 29. ff. de re iud. omne enim ius potentius operatur in causa, quam in causato, Castren. consil. 129. volum. 1. vbi allegat l. digna vox Cod. de leg. Felin. in cap. auditus num. 20. de prescrip. decif. Genu. 128. num. 2. Doctissimus (omni laude, & honorabili præmio dignissimus Regius Senator in Gallico Senatu) Perez de Lar. in signi suo tractatu de annuer. & capell. lib. 1. cap. 2. 4. à numer. 2. cum seqq. & vltius quòd hic Regius recursus in propulsanda violentia duo copulatiuè iubet iudici opprimenti fienda, ut scilicet; deferat, & reponat, & sic non sufficit vnam tantum partem adimplere, sed requirit concursum copulatorum *l. si heredi plures ff. de condit. institu. Thesaur. decif. 189. num. 1. Moron. in tract. de pace quest. 447. num. 1. & 2. fol. 330. Felin. in cap. 2. num. 32. in versiculo copula de rescript. Mandof. in gloss. facult. §. ac etiam in verb. pro tempore fol. 247. volum. 1. Plot. de in litem iuran. §. 6. numer. 33. folio 84. quare concludendum est, quòd quantumuis iudex detulerit, si tamen vel ante delationem attentauerit, vel post delationem, & nolit reponere, licetè & absque dubio poterit recurri ad Regia pratoria suprema, pro tollenda violentia. hoc modo conqueratur, ut cum legitimè appellasset, nolit iudex deferre, & ad vltiora attentando violenter procedit, datur ordinaria, qua dicitur, que otorgue y reponga, si ipse respondeat, se detulisse, & nolit reponere, debet acta omninò remittere, vel erit conuictus in Senatu iterum danda secunda iussio, ut reponat cum effectu, sicut in ordinaria continetur, & ita communiter vtitur, & practicatur apud omnia Regia pratoria. & alia etiam via poterit ad Senatium recurri, scilicet; comparando coram iudice Ecclesiastico, & ratificata priori appellatione, nouiter etiam toto à processu, & attentato appellare, & adducto processu ad Senatium per viam violentiæ, totum reponi, mandat, quia cum sint facta tempore, quo ipse appellans potuit, appellare à primo actu iudicis, totum ut nullum venit in repositione, prout alibi dixi.*

Er dum hæc typis dabantur, perlegi Ceuall. in commun. contra commun. tom. 4. §. 897. num. 902. fol. 166. qui in hæc inquit: Quam violentiam cum ipsa consistat in exequendo appellatione remota, non verò in exequendo appellatione admissa, à qua assertionem cauendum est, quia intolerabilia duo in se vitia includit, vulgatissimo stylo, & praxi, nec non iuris dispositioni repugnantia. alterum dum dicit, quòd violentia consistit in exequendo appellatione remota, quasi dicat, quòd sola appellationis denegata delatio, non existente, nec sequuta executione,

quitione, non poterit habere locum hæc cognitio per viam violentiæ: quod quàm ingens sit absurdum, euidenter probauimus à principio huius capituli.

62 Imò & ipse ex ipso conuincitur, dum in eadem q. 897. num. 464. sequutus Gondizal. de Paz in prax. 1. part. 1. tom. 1. temp. num. 34. quòd locum habet hic recursus, & potest, quando timetur de executione, & violentia iudicis Ecclesiastici, eo vti, antequam grauetur, & quærimoniæ libello in Senatu præsentato postulare ordinariam, ut iudex deferat, & reponat, ex eo, quia melius est ante tempus recurrere, quàm post causam vulneratam remedium querere, *iuxta l. 1. Cod. quando liceat sine iudicio se vind. de quo nos alibi latius diximus supra cap. 2. à numero 75.* quod quidem in fortioribus terminis procedit.

63 Secundum autem dum dicit è conuerso, quòd violentia non consistit in executione appellatione admissa, quasi dicat, quòd dum iudex admiserit appellationem, & ei detulerit, licetè exequatur sententiam suam, non erit locus recursum, quia violentia non adest, quod quantum à veritate, & à praxi frequenti aberrauerit, hætenus docuimus. quia, quando detulerit, maior violentia adest, si attentauerit; quia maiorem iurisdictionis defectum habet, cum per delationem omnimodam à se abdicauit iurisdictionem, & hæc attende.

64 Aduerte denique, aliquando ad tribunalia exportari appellationem legitimam à iudice interpositam cum processu, cui ipse iudex respondit, auditur, quantum de iure locus est, & aliqui putarunt, hoc esse idem, quod dicere, defero, si & in quantum, &c. sed decipiuntur, quia hæc clarè admittit secundum iuris dispositionem, illa autem sub verbis ambiguis potius reicere intelligitur, ac propterea quoad violentiam tollendam, de ea iudicandum erit, ac si negauerit, & sic communiter practicantur in supremis tribunalibus, cum vigore ordinariæ, cui ipse responderet teneatur, animum suum detegit, & declarat, de quo senserit, an deferat, vel non. & sic quod ad hunc effectum inuocandi auxilium Regium, sufficit dicto modo respondisse.

65 Aliquando etiam appellans nimis prope- re, & ante tempus præcurrit ad Regiam protectionem, dum legitimè appellat à iudicis sententia, tamen præsentato coram iudice appellationis libello, nihil illi responderet iudex, & postmodum viso in tribunali, solet declarari, que por agora no haze fuerça, y se le remite. sed tu aduerte, quòd hoc decreti genus tunc procedet, quando iudex prou-

sioni ordinariæ simpliciter dixit, quòd intemeret tabellioni, ut mittat processum. ac si respondit appellationem nõ esse legitimam, & minùs dignam delationis, vel quòd non potest illi deferre, tunc sine dubio de ea 66 responsione iudicandum erit, ac si à principio delationem denegasset, ac ideo in Senatu idem attendendum est, ut directò discernatur, an violentia adit, vel non, secundum quæ per actorum inspectionem repererint appellationem esse, vel non esse legitimam.

CAPVT VII.

Regia intimata ordinaria, & pendente recursum ad Regem; an iudex Ecclesiasticus superledere teneatur, ita ut interim ab eo gesta nulla, & attentata dicantur. & an termini interdum suspendantur, in quo quid censerit Rota referatur.

SVMMARIVM.

Superledere tenetur iudex interim, dum articulus incidens terminatur ab alio iudice, cui cognitio competit. n. 1.

Principe apponente manum in causa, iudex inferior debet superledere, alias attentat. n. 2. l. 36. tit. 5. lib. 2. recop. ibi, para que el proceda, &c. acutè ponderatur. n. 3.

Recursum ad Regem pendente, iudicem non posse ad executionem procedere sententiæ, qui teneant. n. 4. l. 11. & 44.

Quod maximè procedit, quando recursus intimatus est parti, & super eo citata. n. 5. & à num. 44.

Processus originalis exportatio ad Senatium, fit ad eius instructionem, & informationem. n. 6.

Relatione ad Principem pendente, an interim gesta per inferiorem nulla dicantur. n. 7.

Assertionem Orestiani Pedem. dicentis in hoc recursum suspendi iudicis iurisdictionem, nunquam fuisse ablatam. n. 8.

Ceuallus opinio referatur assertionem pendente recursum ad Regem, & facta ordinariæ intimatione, attentatum esse, & nullum factum à iudice Ecclesiastico. n. 9. & à n. 51.

Recursum ad Regem pendente, & intimata ordinaria, non esse nulla, & attentata que gerit iudex Ecclesiasticus, veriore, & receptiorem opinionem esse clarè ostenditur. num. 10. & num. 44.

Recursum pendente ad iudicem, non impedit executionem sententiæ, nec causat attentata. num.